

Antropologia mediów

Wykład IX

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 28 kwietnia 2021

Tłum

Inteligencja zbiorowa

Mądry tłum

Tłum

„Decyzje powzięte w jakiejś sprawie publicznej przez grono osób wybitnych, ale poświęcających się różnym zawodom, nie stoją o wiele wyżej od postanowień grupy przeciętnych głupców. Wspólnie bowiem działać tu będą tylko mierne cechy, które posiada każdy człowiek”¹

---

¹Gustave Le Bon, Psychologia tłumu, 1895

„Tłum to w pewnej mierze nagromadzenie głupoty, a nie inteligencji. W rzeczywistości nie cały świat posiada więcej rozumu od Woltera — jak to się zazwyczaj mówi — ale z pewnością Wolter ma go więcej od całego świata, jeżeli pod wyrażeniem „cały świat” rozumieć będziemy masy.”²

---

²Gustave Le Bon, Psychologia tłumu, 1895

- bańki ekonomiczne
- krucjaty
- polowania na czarownice
- przepowiednie
- wróżenie,
- popularne uwielbienie dla seryjnych morderców
- relikwie³

---

³Charles Mackay, *Extraordinary Popular Delusions and the Madness of Crowds*, 1841

Inteligencja zbiorowa

Crowdsourcing: Oxford English Dictionary, 1884

James Murray (1837 – 1915)

"Cytujcie każde słowo, które wydaje się rzadkie, przestarzałe, staromodne, nowe, osobliwe lub używane w specjalny sposób (...) Zróbcie jak najwięcej cytatów dla popularnych słów"

Bystry tłum (smart mob)

- "People Power II" (2. rewolucja EDSA, EDSA Dos) — bystry tłum w Manili, Filipiny, 2001, obalił prezydenturę Josepha Estrady — SMS (20 000 osób w 75 minut)⁴

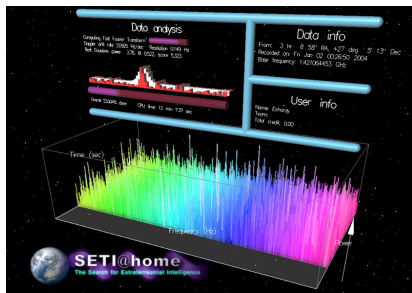
---

⁴Howard Rheingold, Smart Mobs: The Next Social Revolution, 2002

- www.upoc.com — umożliwiło fanom śledzenie ulubionych gwiazd w czasie rzeczywistym
- W Helsinkach i Tokio można obsługiwać automaty do sprzedaży przy pomocy telefonu i otrzymywać od nich wskazówki, jak dojść wybranego celu

- "Lovegety" — umożliwia odszukanie podobnych urządzeń w pobliżu
- Wireless dating, Widating, Bluedating, Toothing

Kiedy nie używam komputera, jego procesor wyszukuje cywilizacje pozaziemskie. Jestem jednym z milionów ludzi na całym świecie, którzy użyczają swoje komputery do wspólnego działania — dystrybucji części problemów przez Internet, (...). Te kolektywy obliczeniowe wytwarzają moc obliczeniową wystarczającą do łapania kodów, projektowania leków lub renderowania filmów cyfrowych.

Mądry tłum

Francis Galtons Experiment

Konkurs w odgadywanie wagi mięsa

- 787 odpowiedzi, średnia odpowiedź — 1.197 funtów
- faktyczna waga mięsa — 1.198 funtów⁵

---

⁵James Surowiecki, *The Wisdom of Crowds*, 2004.

Anatomia mądrego tłumy

1. różnorodność opinii

- "każda osoba powinna mieć jakieś prywatne informacje, nawet jeśli jest to tylko ekscentryczna interpretacja znanych faktów"
- uniknięcie myślenia stadnego ("groupthink"): Bay of Pigs Invasion

2. niezależność

- "ludzkie przekonania nie są zdeterminowane przez przekonania ludzkie dookoła"
- Salomon Asch: badania konformizmu informacyjnego

3. decentralizacja

- "ludzie mogą się specjalizować i czerpać z wiedzy lokalnej"
- Prawo Linusa: "Given enough eyeballs, all bugs are shallow."
(E. Raymond, Katedra i bazar)

4. agregacja

- "istnieje pewien mechanizm przekształcania prywatnych sądów w zbiorowe decyzje"
- "Kto faktycznie odkrył przyczynę SARS?"

Trzy typy problemów

1. Problemy poznawcze ("Kto w tym roku wygra Super Bowl?")
2. Problemy koordynacji ("Jak bezpiecznie prowadzić auto w gęstym ruchu miejskim?")
3. Problemy kooperacji (płacenie podatków, walka z zanieczyszczeniem środowiska)

Czterech głównych udziałowców w projekcie Challenger

1. Rockwell Interna-tional (wahadłowiec i główny silnik)
2. Lockheed (wsparcie naziemne)
3. Martin Marietta (wyprodukował zewnętrzny zbiornik paliwa statku)
4. Morton Thiokol (rakieta wspomagająca na paliwo stałe)

25 minut po eksplozji

Giełda:

1. Rockwell International -6%
2. Lockheed -5%
3. Martin Marietta -3%
4. Morton Thiokol -12%

6 miesięcy później...

"O-ringi w raketach wspomagających wykonane przez Thiokol uszczelki, które miały zapobiegać ucieczce gorących spalin, stały się mniej sprężyste w zimne dni, tworząc szczeliny, które spowodowały wyciek gazów."

Punkt Schellinga (Thomas C. Schelling, *The Strategy of Conflict*, 1960)

Musisz spotkać się z kimś w Nowym Jorku. Nie wiesz, gdzie masz się spotkać i nie ma sposobu, aby porozmawiać z drugą osobą z wyprzedzeniem. Dokąd byś poszła/poszedł?

- Informacja na Stacji Głównej.
- O której?
- W południe.
- Orzeł czy reszka?
- Orzeł.

Uczestnicy dostają 100 zł do podziału zgodnie wedle zasady: jedna osoba decyduje, jaki powinien być podział (pół na pół, siedem do trzech czy jeszcze inaczej). Następnie składa drugiej osobie ofertę typu „bierzesz lub nie” („take-it-or-leave-it”).

Dziękuję za uwagę!
Będę wdzięczny za pytania i komentarze!

1. Gustave Le Bon, Psychologia tłumy, 1895
2. Howard Rheingold, Smart Mobs. The Next Social Revolution, Cambridge 2003.
3. James Surowiecki, The Wisdom of Crowds: Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations, Nowy Jork 2004.